

Абсурд та його суть неможливо однозначно визначити. Для кожного його розуміння можна виявити з різної сторони. Для всього суспільства, буде зрозуміло одне, абсурд – безглуздя.

Література:

1. Абсурд .[online] Доступно: <https://stud.com.ua/156029/filosofiya/absurd>
2. Бучін О. «Реальність абсурду в суспільному бутті» - 2018 .[online] Доступно: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/20_2018/4.pdf
3. Енциклопедія сучасної України: Абсурд. [online] Доступно: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=42250
4. Камю А. Міф про Сізіфа // Міф про Сізіфа. LE MYTHE DE SISYPHE. Есе / Альбер Камю; [пер. з фр. О. Жупанський]. — «Портфель». — 2015. — 105 с.
5. Камю А. «ФІЛОСОФІЯ АБСУРДУ» .[online] Доступно: <https://studentbooks.com.ua/content/view/1379/53/1/3/>
6. Камю А.: філософія абсурду. Реферат.[online] Доступно: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13023/>
7. Калинин В. «Язык и творчество рубежа XX - XXI вв. Актуальность абсурда» - 2012 .[online] Доступно: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/yazyk-i-obschestvo-rubezha-xx-xxi-vv-aktualnost-absurda.pdf>
8. «Модель поддержания смысла»: как абсурд помогает понять реальность. [online] Доступно: <https://monocler.ru/kak-absurd-pomogaet-ponyat-realnost/>
9. Міф про Сізіфа. [online] Доступно: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
10. «Міф про Сізіфа» Скорочено + Аналіз.[online] Доступно: <https://dovidka.biz.ua/mif-pro-sizifa-skorocheno>
11. Монті Пайтон. [online] Доступно: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
12. Фокович В. Поетика абсурду в українській драматургії першої половини ХХ століття (на матеріалі творів М. Куліша та І. Костецького) – Київ – 2015 .[online] Доступно: https://shron1.chtyvo.org.ua/Mukan_Volodymyr/Poetyka_abusurdu_v_ukrainskii_dramaturhii_pers_hoi_polovyny

**Стороженко Ю. С., студентка 1 курсу
факультету початкового навчання
Науковий керівник: проф. Петінова О. Б.
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

АФОРИЗМИ К. ГЕЛЬВЕЦІЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКІ ІСТИНИ: АНАЛІЗ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Робота кожного філософа має велику цінність для нащадків. Її вивчення, заглиблення в неї та інтерпретування несе в собі безцінний дар для кожного, хто захоче відкрити собі багатства філософської істини. Клод Гельвецій за життя залишив багато важливих висловлювань, які будуть значущими для кожного читача, який захоче застосувати цю мудрість у своєму житті. Гельвецій багато писав про внутрішній світ людини, його почуття та прагнення. Що таке щастя? Питання, яке хвилює безліч людей. Відповідь на це питання можна знайти, заглибившись у вивчення його творів.

Одним із найяскравіших виразом тієї філософської теорії, що людська мораль має своєю глибинною основою егоїзм, справедливо вважаються твори Клода Адріана Гельвеція, з яких вже перше і найвідоміше – «Про розум» – містить усі його найістотніші думки. Гельвецій каже, що духовний зміст людини складається тільки з вражень та ідей, які є копією вражень, і тому внутрішній вигляд людини спочатку обумовлений лише випадковими враженнями, що сприймаються ним ззовні. У цьому природному стані людина знає лише егоїзм, і її воля вичерпується одним лише прагненням до якомога більшого і частого чуттєвого задоволення. Суспільство називає чеснотами ті вчинки, які приносять користь спільному. Тому ця чеснота, філософствує Гельвецій, ніколи не може перебувати в суперечності з егоїзмом. Бо «блаженство є лише сума блаженства окремих частин». Отже, чеснота є особливий рід егоїзму, і саме той, який пов'язує зі зростанням блага окремих особистостей збільшення загального блага, або принаймні не гальмує його [8].

Вислів Декарта "Я мислю, отже я існую" К. Гельвецій витлумачив по-своєму і запропонував формулу: "Я відчуваю, отже я існую". Гельвецій звертає увагу на сам по собі беззаперечний факт виникнення людських знань з досвіду, чуттєвого пізнання. Почуття є великою частиною людини. Є чудові рядки, які ілюструють важливість почуттів у нашому житті. Вони звучать так: "Коли душа твоя втомиться бути душею, ставши байдужою до прикраси чужої, коли до того ж тебе покине гумор, а сором і гордість стерплять чинсь брехню, - то це означає, що ти помер... Хоча ти думатимеш, що живеш." [1]. Людина, що закрила своє серце від почуттів, емоцій, яка перестала відчувати біль, ставиться до всього байдуже - здійснила жадливий вчинок щодо себе. Почуття підтверджують, що ми живі, що є людьми.

За К. Гельвецієм, людина народжується без пристрастей і потреб, окрім потреби в їжі та питві. За своєю природою людина ні добра, ні зла. Все залежить від виховання. Від Народження всі люди рівні. Ідея рівності розумових здібностей і ролі середовища в їх розвитку була на той час досить смілива й оригінальна. Розум, за К. Гельвецієм, є не що інше, як властивість матерії, і так само, як немає властивості речі без самої речі, розум невіддільний від матерії. Матерія ж ніколи не виникає, не знищується, а лише змінює форми свого існування [9].

К. Гельвецій прагне дати відповідь на фундаментальні питання: від чого залежить розвиток особистості, де шукати першоджерела її здібностей та які вони є – вроджені чи набуті? Якщо головною характеристикою людини є розум, то чи є сам розум проявом її фізичної організації чи здобутком виховання? [8]. К. Гельвецій вважав, що суспільне благо – вищий закон, однаково обов'язковий для всіх, але водночас закон може бути порушений, якщо не відповідатиме вищим інтересам народу. Ця думка буде надалі дуже популярною в країнах, де відбувалися революції [9].

Відносно майбутнього держав К. Гельвецій висловив пророчу думку, що великі держави (імперії) менш життєздатні. Більше перспектив для розвитку в малих та середніх держав. Майбутнє суспільство К. Гельвецій бачив як спільноту громадян, щастя і добробут яких співмірні з їх особистим талантом, енергією та підприємливістю, наголошуючи, що принцип приватної власності був і буде наріжним каменем великої суспільної споруди. Щодо освіти жінок і впливу рівня жіночої освіти на рівень культури суспільства: "Де до освіти жінок ставляться легковажно, вважаючи, що призначення жінки бути тільки втіхою для чоловіка, там у спілкуванні з жінками чоловіки змушені спрощувати свої думки до рівня пустої балаканини, що, врешті-решт, веде до знищення культури й самого суспільства". Від ступеня свободи жінки залежить виховання дитини і "якість" майбутнього громадянина.

Клод Гельвецій віддає перевагу шкільному вихованню над домашнім. Він являється противником вузькоспеціалізованих шкіл і ранньої профорієнтації. Розроблюючи моральний катехізис, К. Гельвецій вважав, що моральне виховання є найзанедбанішою ділянкою роботи

і, разом з тим, найважливішою складовою виховання. Мораль треба викладати як будь-яку іншу науку. Щоб моральні принципи глибоко запам'ятовувалися дітьми, їх треба зробити доступними і наочними. Моралі норми, правила, моральну свідомість необхідно виховувати шляхом формування в учнів правильних суджень і почуттів.

В працях Гельвеція велике місце відводиться розумовому вихованню, правильно поставленій освіті. Виходячи з того, що здорова людина є, при всіх інших умовах, більш щасливою, ніж людина нездорова, Гельвецій велику увагу приділяв фізичному вихованню, яке повинно одночасно змінювати і тіло, і дух. Основне завдання фізичного виховання – “зробити людину сильною, міцною, здоровою, отже щасливою”. Фізичне виховання повинно зміцнювати і тіло, і дух. Учений пропонував будувати при школах майданчики, де учні певного віку могли б щоденно приділяти кілька годин фізичним вправам (бігу, боротьбі, стрибкам, плаванню, верховій їзді тощо) [8].

Отже, К. Гельвецій дає свої відповіді, ставлення щодо фундаментальних питань: від чого залежить розвиток особистості, де шукати першоджерела її здібностей та які вони є – вроджені чи набуті? Якщо головною характеристикою людини є розум, то чи є сам розум проявом її фізичної організації чи здобутком виховання? Згідно з Гельвецієм, світ є матеріальним, нескінченним у просторі й часі, перебуває у постійному русі, а мислення та чуття є властивостями матерії, які виникли як її найскладніші витвори.

Література:

1. Дементьев А. "Коли душа твоя...". [online] Доступно: https://45parallel.net/andrey_dementev/kogda_dusha_tvoya.html
2. Клод Адриан Гельвецій – цитати. [online] Доступно: <https://citaty.info/man/klod-adrian-gelvecii>
3. Клод Адриан Гельвецій «Про людину, її розумові здібності та її виховання» [online] Доступно: https://chtyvo.org.ua/authors/Helvetsii_Klod_Adrian/Pro_liudynu_ii_rozumovi_zdibnosti_ta_ii_vykhovannia/
4. Клод Адриан Гельвецій «Счастье. Поэма». — М., 1936; [online] Доступно: <https://www.livelib.ru/book/1000121517-schaste-klod-adrian-gelvecij>
5. Клод Адриан Гельвецій «Об уме». — М.: Мир книги, Литература, 2007. [online] Доступно: https://rusneb.ru/catalog/000199_000009_003155127/
6. Клод Адриан Гельвецій «О человеке, его умственных способностях и его воспитании». — М., 1938. [online] Доступно: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/galag/13.php
7. Найвидатніші філософи світу. [online] Доступно: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>
8. Педагогічні ідеї К.А.Гельвеція. [online] Доступно: http://megalib.com.ua/content/900_1_Pedagogichni_idei_KAGelveciya.html
9. Педагогічні погляди французьких філософів К. Гельвеція та Д. Дідро. [online] Доступно: <https://infopedia.su/15x525.html>
10. Цитати відомих особистостей. Клод Гельвецій. [online] Доступно: <https://ru.citaty.net/avtory/klod-adrian-gelvecii/>